

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 23 sentyabr 2026-cı il №66 (3068) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Yüz illər boyu müharibələrin xarakteri dəyişdikcə orduların qarşısında dayanacaq vacib vəzifələrdən biri də dəyişən döyüş mühitinə uyğunlaşmaqdır. Artıq yalnız canlı qüvvənin, döyüş texnikasının say üstünlüyü və ya müasir döyüş-aparma vasitələrinin mövcudluğu ordunun imkanlarını müəyyən edən başlıca amillər deyil. İnnovativ yeniliklərin düzgün tətbiq olunması, qərargahların operativ qərar qəbul etməsi, müxtəlif qoşun növlərinin vahid idarəetmə altında dəqiq fəaliyyət göstərməsi, mübarizə və müdafiə vasitələrindən və rəqəmsal informasiya sistemlərindən səmərəli istifadə, fəaliyyətlərin düzgün uzlaşdırılması, eləcə də şəxsi heyətin müxtəlif iqlim, relyef və əməliyyat şəraitinə uyğunlaşması müasir döyüş qabiliyyətinin əsas göstəricilərindəndir.

Bir sözlə, vahid komandanlığın düzgün təşkil olunması, şəxsi heyətin düzgün kompleksləşdirilməsi, müasir texnologiyaların səmərəli istifadə edilməsi və özünümüdafiə üsul və vasitələrinin düzgün tərtiblənməsi ordunun gücünü təsdiqləyən aspektlərdəndir.

Cari əsrdə bənzəri olmayan ədalət müharibəsini tarixi Zəfər ilə qazanan Azərbaycan Ordusunda 2026-cı il ərzində keçirilən

Təlim

Təlim sülhün, peşəkarlığın və uğurun açarıdır

təlim və hazırlıq tədbirləri də məhz bu yanaşmanın praktiki ifadəsi kimi ön plana çıxır. Keçirilən müxtəlifmiqyaslı və müxtəlif təyinatlı təlimlər əhatə etdiyi coğrafiyasına, iştirakçıların sayına, istifadə olunan hərbi texnikaya və qarşıya qoyulan tapşırıqların xarakterinə görə bir-birindən fərqlənsə də, onların hamısını birləşdirən ümumi məqsədlər var: şəxsi heyətin peşəkarlığının artırılması, müxtəlif qoşun növləri arasında qarşılıqlı fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi, müasir döyüş üsullarının mənimsənilməsi və Azərbaycan Ordusunun istənilən şəraitdə qarşıya qoyulan tapşırıqları yerinə yetirmək imkanlarının

daha da genişləndirilməsi.

Sadələndirən aspektlərdən yanaşanda təlimlərin ordunun real imkanlarını sınaqdan keçirməyin ən mühüm mühitlərindən biri olduğu ön plana çıxır. Təlim meydanı real döyüş şəraitinin müddətli (başlanğıcı və sonu məlum olan) simulyasiyası olub, hərbi qulluqçu üçün nəzəri biliklə praktiki fəaliyyətin birləşdiyi, komandanlıq üçün isə qəbul edilən qərarların, idarəetmə mexanizmlərinin və bölmələrarası qarşılıqlı fəaliyyətin yoxlandığı mühitdir.

(Ardı 4-cü səhifədə)

Azərbaycan müdafiə naziri Pakistan tərəfinə başsağlığı verib

Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov Pakistan İslam Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin Quru Qoşunlarının Komandanı - Müdafiə Qüvvələrinin rəisi Feldmarşal Seyid Asim Munirə başsağlığı ünvanlayıb.

Başsağlığında deyilir: "Pakistanın şimal-qərbində yerləşən Xeybər-Paxtunxva əyalətinin Hangu rayonunda terrorçularla baş verən atışma zamanı altı nəfər hərbi qulluqçunun həlak olması barədə xəbər məni dərinləndirən kədərli hadisədir.

Terror hadisəsi nəticəsində həlak olanlara rəhmət diləyir, onların yaxınlarının dərdlərinə şərik olur, ailələrinə dərin hüznə başsağlığı verirəm.

Allah rəhmət eləsin”.

Özbəkistan heyəti “Birliyin Gücü-2026” təlimində iştirak etmək üçün ölkəmizə gəlib

Özbəkistan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin şəxsi heyəti “Birliyin Gücü-2026” birgə hərbi təlimində iştirak etmək üçün Azərbaycan Respublikasına gəlib.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, heyətin Füzuli Beynəlxalq Hava Limanında qarşılanması, təlim ərazisində yerləşdirilməsi, məişət və təminat məsələlərinin həlli üzrə müvafiq işlər yerinə yetirilib.

Ötən həftə 269 mina və 745 partlamamış digər hərbi sursat zərərsizləşdirilib

Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) işğaldan azad edilmiş ərazilərdə minatəmizləmə fəaliyyətinə cəlb olunmuş qurumlar tərəfindən sentyabrın 14-20-də icra edilən minatəmizləmə əməliyyatlarına dair məlumat açıqlayıb.

ANAMA-dan AZƏRTAC-a bildirilib ki, ötən həftə Tərtər, Ağdərə, Kəlbəcər, Ağdam, Xocalı, Xankəndi, Xocavənd, Laçın, Şuşa, Füzuli, Qubadlı, Cəbrayıl və Zəngilanda aparılmış minatəmizləmə əməliyyatları zamanı piyada əleyhinə 204, tank əleyhinə 65 mina və 745 partlamamış digər hərbi sursat aşkarlanaraq zərərsizləşdirilib, 1840,3 hektar ərazi mina və partlamamış digər hərbi sursatdan təmizlənib.

“Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə şəhərsalma və memarlığın müasir inkişaf mərhələsi”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə respublikamız siyasəti, iqtisadi, sosial sahələrdə olduğu kimi, şəhərsalma və memarlıq sahəsində də sürətli inkişafa nail olub. Ölkəmizin milli memarlığının inkişafında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xidmətləri misilsizdir. Bu barədə Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Respublikasında 2026-cı ilin “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan edilməsi ilə bağlı 22 dekabr 2025-ci ildə imzaladığı Sərəncamda bildirilir: “Ümummilli Lider Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərlik etdiyi illər Azərbaycan şəhərsalma və memarlığının inkişafında xüsusi mərhələ təşkil edir. Tarixən təşəkkül tapmış Azərbaycan şəhərlərinin və bütöv şəhərsalma sistemlərinin qorunması ilə bağlı bu illərdə Ulu Öndərin təşəbbüsü əsasında vacib qərarlar qəbul edilmiş, tədbirlər həyata keçirilmiş, şəhərlərdə memarlıq abidələrinin bərpası üzrə planlı iş aparılmış, memarlıq və şəhərsalma fəaliyyətinin davamlılığını təmin edən institusional təsisatlar qurulmuşdur”.

(Ardı 7-ci səhifədə)

Şəki Xan Sarayı - daşlara həkk olunmuş əzəmət

Şəki şəhərinin qədim “Yuxarı-Baş” hissəsində, xan qalasının hündür daş divarları arasında Azərbaycan saray memarlığının ən möhtəşəm nümunəsi - Şəki Xan Sarayı ucalır. İki yüz ildən artıqdır ki, bu ikimərtəbəli bina təkcə Şəki xanlarının yay iqamətgahı kimi deyil, həm də xalqımızın sənətkarlıq məharətinin, estetik zövqünün və dövlətçilik tarixinin daş yaddaşı kimi yaşayır. 2019-cu ildə “Xan Sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi” UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilib.

Sarayın dəqiq inşa tarixi barəsində tədqiqatçılar arasında tam yekdil fikir yoxdur. Azərbaycan-UNESCO əlaqələri portalında və bir sıra digər mənbələrdə sarayın 1762-ci ildə tikildiyi göstərilir, bəzi tarixi qeydlərdə isə tikinti dövrü 1760-1765-ci illər kimi qeyd olunur. Memarlıq tarixçisi M.A.Hüseynovun tədqiqatlarına görə isə sarayın inşası 1762-1797-ci illər arasında müxtəlif mərhələlərə bölünür.

(Ardı 8-ci səhifədə)

Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi hərbi polis idarəsinin ƏİK bölüyünün ön əməliyyat bazasında olub

Müdafiə Nazirliyinin rəhbər heyəti Hərbi Polis İdarəsinin Əməliyyat İmkanları Konsepsiyası (ƏİK) bölüyünün ön əməliyyat bazasında icra olunan fəaliyyətlərlə tanış olub.

Müdafiə Nazirliyinin Daxili Təh-

lükəsizlik və Təhqiqat Baş İdarəsi rəisinin müavini - Hərbi Polis İdarəsinin rəisi general-mayor Elgün Əliyev müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və hərbi polisin fəaliyyəti, ön əməliyyat bazası və qoşun xid-

mətinin təşkili barədə məruzə edib.

Bildirilib ki, ƏİK bazasında icra olunan tədbirlər NATO-nun müvafiq standartlarına uyğunlaşdırılıb və sülhməramlı əməliyyatlarda qarşılıqlı fəaliyyət qabiliyyəti

ni prosesini izləyib.

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov hərbi qulluqçuların döyüş hazırlığının, eləcə də maddi-texniki təminatının və sosial-məişət şəraitinin daha da

yaxşılaşdırılması istiqamətində aidiyyəti şəxslər qarşısında müvafiq tapşırıqlar qoyub.

Sonda xidmətdə fərqlənən bir qrup hərbi qulluqçu təltif olunub, bölmənin ərazisində xatirə ağacları əkilib.

yətinin təmin edilməsinə yönəldilib.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, bölmənin ərazisində yaradılan şəraitlə tanış olan rəhbər heyət yataqxanaya, idman və atəş şəhərciklərinə, mühəndis, kəşfiyyat və sürücülük hazırlıqları üzrə təlim mərkəzlərinə, eləcə də hərbi texnikaya baxış keçirib.

Sonra nazirliyin rəhbər heyəti cari ilin oktyabr ayında keçirilməsi planlaşdırılan NATO-nun ƏİK Qiymətləndirmə və Rəy proqramı çərçivəsində birinci səviyyəli Özünü Qiymətləndirmə təliminə hazırlıq üzrə döyüş hazırlı-

İtalyan dili kursunun növbəti buraxılış mərasimi keçirilib

Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Hərbi İdarəetmə İnstitutunun Xarici Dil Mərkəzində "İtalyan dili" kursunun növbəti buraxılış mərasimi keçirilib.

Milli Müdafiə Universiteti xəbər verir ki, tədbirdə Hərbi İdarəetmə İnstitutunun rektoru polkovnik Elnur

Ələsgərli çıxış edərək Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında

hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyini vurğulayıb və

bu kursun hərbi qulluqçuların peşəkar inkişafı baxımından əhəmiyyətindən danışmış.

Daha sonra İtaliya Respublikasının Azərbaycan Respublikasındakı hərbi ataşesi 1-ci dərəcəli kapitan Cianfranko Vizzini çıxış edərək kursun təşkilində və tədbirin keçirilməsində görə minnətdarlığını bildirib.

Sonda kursu uğurla başa vuran hərbi qulluqçulara sertifikatlar təqdim olunub və xatirə fotosu çəkilib.

ASELSAN yeni "SMASH 300" silah sistemini təqdim edib

Türkiyənin "ASELSAN" şirkəti dəniz platformaları üçün hazırladığı uzaqdan idarə olunan "SMASH 300" silah sisteminin yeni imkanlarını nümayiş etdirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "SMASH 300" süni intellekt dəstəyi və ATOM ağıllı sursat integrasiyası sayəsində suüstü hədəflərlə yanaşı, mini və mikro PUA-lara qarşı da istifadə oluna biləcək.

Atış sınaqlarında sistem tək və çoxsaylı hava hədəflərinə qarşı effektivliyini nümayiş etdirib.

Yeni sistemdə hədəflərin aşkarlanması və izlənilməsi, obyektlərin təsnifləndirilməsi, elektro-optik müşahidə imkanları və sursat tutumu artırılıb.

Bununla bağlı "ASELSAN"-dan verilən açıqlamada bildirilib ki, "SMASH 300"-ün əsas məqsədi Türkiyə Hərbi Dəniz Qüvvələri və Sahil Mühafizə Komandanlığının dəniz platformalarının müdafiə imkanlarını yerli və milli texnologiyalarla gücləndirməkdir.

Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi Türkiyə nümayəndə heyəti ilə görüşüb

Sentyabrın 22-də Azərbaycan Respublikasının müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Or-

dusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyə Res-

publikası Baş Qərargahının Beynəlxalq Müştərək Strateji Komandanlığının rəhbəri general-polkovnik Sebahattin Kılınç ilə görüşüb.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, qonaqları salamlayan general-polkovnik K.Vəliyev Azərbaycan-Türkiyə arasında münasibətlərin tarixi dostluq, qardaşlıq və strateji tərəfdaşlıq prinsiplərinə əsaslandığını bildirib.

Tərəflər iki ölkənin hərbi qulluqçularının iştirakı ilə keçirilən birgə təlimlərin şəxsi heyətin peşə hazırlığının yüksəldilməsi, qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi və ordularımız arasında əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsinə mühüm töhfə verdiyini qeyd ediblər.

Görüşdə həmçinin hərbi, hərbi təhsil, hərbi-texniki, regional təhlükəsizlik və qarşılıqlı maraq

doğuran bir sıra digər məsələlər barədə ətraflı fikir mübadiləsi də aparılıb.

“Birliyin Gücü-2026” birgə hərbi təliminin açılış mərasimi keçirilib

Azərbaycan, Türkiyə və Özbəkistan hərbi qulluqçularının iştirakı ilə keçirilən “Birliyin Gücü -

2026” birgə hərbi təliminin açılış mərasimi keçirilib. Müdafiə Nazirliyi xəbər verir

ki, Xocavənd rayonunda yerləşən “Qızılqaya” Təlim Mərkəzində keçirilən tədbirin rəsmi hissəsində Azərbaycan, Türkiyə və Özbəkistan respublikalarının Dövlət himnləri səsləndirilib.

Mərasimdə çıxış edənlər bu cür təlimlərin ölkələrimizin orduları arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi, bölmələrin praktiki vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi, təcrübə mübadiləsi, şəxsi heyət arasında dostluq əlaqələrinin gücləndirilməsi və tapşırıqların birgə icrası zamanı qarşılıqlı uzlaşmanın təmin edilməsi baxımından vacibliyini vurğulayıb, təlim iştirakçılarına uğurlar arzulayıblar.

Sonra təlimdə iştirak edən hərbi qulluqçuların tribuna önündən

təntənəli keçidi olub.

Sonda Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mər-

kəzinin mahnı və rəqs ansamblı tərəfindən konsert proqramı təqdim edilib.

Bəzi ömürlər illərlə deyil, keçilən yolun mənası ilə ölçülür. Kapitan Həmid Əlisahib oğlu Həmidlinin 27 illik həyat yolu da belə ömürlərdəndir.

Həmid Həmidli 1996-cı ildə Beyləqan rayonunda anadan olub. 2013-cü ildə Cəmişid Naxçıvan-ski adına Hərbi Liseyi, 2017-ci ildə isə Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbini (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut) “Tankçı” ixtisası üzrə bitirib. Həmin il “leytenant” hərbi rütbəsi alaraq ixtisası üzrə “N” hərbi hissəsində tank taqımı komandiri vəzifəsində xidmətə başlayıb.

Gənc zabitin xidmətdə özünü doğrultması çox çəkməyib. Cəmi altı ay sonra xidmətdə fərqləndiyinə görə tank bölüyü komandiri vəzifəsinə təyin olunub. Peşəkar hazırlığı, idarəetmə bacarığı və şəxsi heyətlə işləmək qabiliyyəti onu daha məsul vəzifələrə aparıb. 2019-cu ildə Azərbaycan Ordusunda “Ən yaxşı tank bölüyü” adı uğrunda keçirilən yarışda onun komandiri olduğu bölük birinci yərə layiq görülüb. Qısa müddət ərzində tabor komandiri vəzifəsinə

Tarix yazan oğullar

Səngərdən əbədiyyətə köçən ad

yüksəlib və “kapitan” hərbi rütbəsi alıb. Xidmət illərində müxtəlif tapşırıqların icrasında fərqlənən zabit dəfələrlə hərbi hissə komandirləri və baş qərargah rəisi tərəfindən medal və fəxri fərmanlarla təltif olunub. Onun hərbi xidmət yolunda ən ağır, eyni zamanda, ən şərəfli sınaqlardan biri isə 2020-ci ildə Vətən müharibəsi zamanı keçirdiyi döyüş yolu olub.

Həmid Həmidli Vətən müharibəsi zamanı Cəbrayıl, Füzuli və Xocavənd istiqamətlərində gedən döyüşlərdə iştirak edib, qarşıya qoyulan tapşırıqların yerinə yetirilməsində fəallıq göstərüb. Xüsusilə Füzuli uğrunda gedən döyüşlərdə onun idarə etdiyi tankın gəcədən səhərədək davam edən döyüşlərdə düşmənin canlı qüvvəsini, hərbi texnikasını məhv etdiyi bildirilir. Döyüşlərdən birində onları idarə etdiyi tank düşmənin tərəfindən vurulur. Həmid Həmidli tankın içərisindən özünü və üç döyüş yoldaşını çıxara bilib. O,

həmçinin çoxsaylı yaralı hərbiçilərin döyüş meydanından təxliyəsinə iştirak edib. Özü də ağır yaralanıb. Müalicədən sonra sağlamlıq yenidən döyüşlərə qayıdıb. Onun üçün yaralanmaq xidmət yolunun sonu deyildi. Sağaldıqdan sonra yenidən ordu sıralarına qayıdan Həmid Həmidli hərbi xidmətini davam etdirib. Vətən

müharibəsində göstərdiyi şücaətə görə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə “Füzulinin azad olunmasına görə”, “Cəbrayılın azad olunmasına görə”, “Xocavəndin azad olunmasına görə”, “İgidliyə görə”, “Şücaətə görə”, “Vətən müharibəsi iştirakçısı” və “Cəsur döyüşçü” medalları ilə təltif olunub.

Vətən müharibəsindən sonra Həmid Həmidlinin televiziya kanallarından birinə verdiyi müsahibə onun həyat və döyüş yolu ilə bağlı yadda qalan görüntülərdən biri oldu. Hərbi kimi qarşısına qoyulan vəzifələrə məsuliyyətlə yanaşan zabit müharibədən sonrakı dövrdə də xidmətini davam etdirib. Onun həyatında ailəsi də mühüm yer tuturdu. Evli idi, iki övladı vardı. Yaxınlarının xatirəsində Vətənə və hərbi xidmətə bağlılığı ilə seçilən zabit kimi qalıb. 2023-cü ilin sentyabrında Qarabağda keçirilən antiterror əməliyyatı zamanı Həmid Həmidli ye-

nidən döyüş meydanında idi. 20 sentyabr 2023-cü ildə şəhid oldu. Beləliklə, ömrünün böyük hissəsini hərbi xidmətə həsr edən zabitin döyüş yolu Vətən qarşısında sonadək sədaqətlə davam etdi.

Şəhid zabitin yaxınlarının xatirəsində onun sözləri də yaşayır: “Bu elə bir yol idi ki, sonu hər bir halda yaxşı olacaqdı. Ya qalib gələcəkdik, ya qazi olacaqdıq, ya da şəhadət şərbətini içəcəkdik”. Həmid Həmidli ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 3-cü dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə təltif edilib.

Bu gün şəhid kapitan Həmid Həmidlinin adı doğrulduğu Milabadda, ailəsində, silahdaşlarının yaddaşında və Azərbaycan Ordusunun döyüş salnaməsində yaşayır. Onun həyat yolu gənc zabit üçün hərbi peşəyə sədaqətin, döyüş yoldaşına etimadın və Vətən qarşısında məsuliyyətin nümunəsi kimi xatırlanır. 27 illik ömrə sığan bu yol səngərdən başlayıb əbədiyyətə uzandı.

Emil MURADLI
“Azərbaycan Ordusu”

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü və suverenliyi xalqımızın milli iradəsinin, dövlətçilik ənənələrinin və qətiyyətli siyasi kursun təntənəsi kimi bu gün özünü aydın şəkildə büruzə verir. Müstəqil Azərbaycan öz inkişaf yolunda inamla irəliləyir, dövlətçilik əsaslarını daha da möhkəmləndirir, milli maraqlarını qətiyyətlə qoruyur. Bu realıq ölkəmizin siyasi, iqtisadi və hərbi qüdrətinin gündən-günə güclənməsi ilə müşayiət olunur. Ölkəmizin hər yerində Dövlət Suverenliyi Günü münasibətilə silsilə tədbirlər həyata keçirildi.

Azərbaycan Hərb Tarixi Muzeyində də Dövlət Suverenliyi Günü-nə həsr olunmuş "Suveren Azərbaycan: güclü dövlət, qətiyyətli iradə!" adlı keçirilən tədbirdə məhz Azərbaycanın əldə etdiyi tarixi nailiyyətlər, dövlət suverenliyinin möhkəmləndirilməsi, milli birlik və həmrəylik, eləcə də güclü dövlət və güclü ordu amilinin əhəmiyyəti geniş müzakirə olundu.

Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başladı. Sonra Ümum-milli Lider Heydər Əliyevin, Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Suveren Azərbaycan: güclü dövlət, qətiyyətli iradə!

Tədbiri giriş sözü ilə açan Azərbaycan Hərb Tarixi Muzeyinin rəisi ehtiyatda olan polkovnik Elşad Pənahov Azərbaycanın müasir inkişaf mərhələsindən danışaraq bildirdi ki, bu gün suveren Azərbaycan Respublikası öz dövlətçilik tarixinin ən mühüm və qürurverici dövrlərindən birini yaşayır. Ölkəmizin əldə etdiyi uğurların təməlinə xalq-dövlət birliyi, milli həmrəylik və dövlət rəhbərinin həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət dayanır. Qeyd olundu ki, Azərbaycan xalqı müstəqillik illərində ağır sınaqlardan keçərək öz dövlətçiliyini qoruyub saxlayır, qarşıya çıxan çətinlikləri dəf

edərək gələcəyə inamla addımlayır. Dövlət müstəqilliyimizin qorunması və möhkəmləndirilməsi isə hər bir vətəndaşın üzərinə mühüm məsuliyyət qoyur.

Tədbirdə Azərbaycanın əldə etdiyi tarixi Zəfərin xüsusi əhəmiyyəti də vurğulandı. Bildirildi ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusunun Vətən müharibəsində qazandığı möhtəşəm Qələbə ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpasını təmin etdi. Bu Zəfər Azərbaycan xalqının milli iradəsinin, ordumuzun döyüş qabiliyyətinin parlaq tə

cəssümünü ehtiva edir. O qeyd etdi ki, 2023-cü il Qarabağ iqtisadi rayonunda törədilən genişmiqyaslı təxribatların qarşısının alınması, Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqlarının tərk-silah edilərək Azərbaycan ərazisindən çıxarılması və həmin ərazilərdə Azərbaycan Respublikasının konstitusiyaya quruluşunun bərpa olunması məqsədilə antiterror əməliyyatına başlanılmışdır. Cəmi 23 saat davam edən və sentyabrın 20-də başa çatan əməliyyat nəticəsində Azərbaycan Ordusu qarşıya qoyulmuş tapşırıqları yüksək peşəkarlıqla yerinə yetirdi. Bununla da Azərbaycan Respublikasının Dövlət Suverenliyinin bərpası tam təmin edildi.

Azərbaycan Hərb Tarixi Muzeyinin tədqiqatçı baş elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Vahid İsmayilov qeyd etdi ki, güclü dövlətin əsas dayaqlarından biri güclü və müasir ordudur. Azərbaycan Ordusu bu gün ən müasir silah və texnika ilə təchiz olunub, şəxsi heyətin döyüş hazırlığı daim yüksəldilir, hərbi qulluqçuların peşəkarlığının artırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. O, çıxışına davam edərək vurğuladı ki, Azərbaycan Ordu-

sunun keçdiyi inkişaf yolu böyük tarixi əhəmiyyət daşıyır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ordu quruculuğu istiqamətində müəyyən etdiyi strateji xətt bu gün Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Ordumuzun güclənməsi dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri kimi daim diqqət mərkəzində saxlanılır.

Tarix üzrə fəlsəfə doktoru Cavid İsmayıl çıxış edərək bildirdi ki, Dövlət Suverenliyi Günü tək-cə tarix deyil, həm də milli qürurun simvoludur. 20 sentyabr tarixi 35 il separatçılıqdan, terrorçuluqdan əziyyət çəkən, şəhidlər verən bir xalqın sülh içində yaşamaq əzminin göstəricisi və heç şübhəsiz ki, 8 Noyabr - Zəfər Günü ilə bir sırada dayanmağa layiq bayramdır.

Çıxışların sonunda 20 Sentyabr - Dövlət Suverenliyi Günü-nə həsr olunmuş qısametrajlı sənədli filmin nümayişi oldu. Tədbir Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin solistlərinin ifasında hərbi vətənpərvərlik mahnılarının səsləndirilməsi ilə başa çatdı.

Kifayət ƏLİYEV
"Azərbaycan Ordusu"

Təlim sülhün, peşəkarlığın və uğurun açarıdır

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Təlimdə uğur qazanmaq daha hazırlıqlı olmağın göstəricisidir. Poliqonda icra olunan hər bir tapşırıq, bölmələrin qarşılıqlı fəaliyyəti zamanı görülməli işlər müvafiq təcrübənin əldə olunmasına töhfə verir.

Təcrübənin qazanılması isə peşəkarlığın artırılmasıdır. Bu gün şanlı Azərbaycan Ordusu öz döyüşaparma və özünümüdafiə qabiliyyətinin artırılmasında dünya təcrübəsini öyrənməklə yanaşı, öz real döyüş bacarığını da qardaş, tərəfdaş ölkələrin hərbi qulluqçuları ilə bölüşür.

Təlim yalnız bir nəfərin və ya vahid bölmənin imkanlarını nümayiş etdirmir. Təlim sırası əsgərdən rəhbər generala qədər zəncirvari-lik prinsipinin əyani sübutu kimi də qiymətləndirilə bilər. Belə ki, qərargah bütün prosesləri vahid əməliyyat çərçivəsində idarə etməklə, kəşfiyyat, rabitə, artilleriya, hava qüvvələri və ya piyada bölmələrin hərəkətini təşkil edir.

Məlumdur ki, ordunun qüdrətinin artırılmasında beynəlxalq təcrübə də böyük rol oynayır. Hazırkı 2026-cı ildə Azərbaycan Ordusunun iştirak etdiyi təlimlərin ümumi mənzərəsinə nəzər salsaq görərik ki, döyüş hazırlığının aparılması artıq çoxşaxəli və istiqamətli xarakter alıb. Ordumuzun şəxsi heyətinin iştirakı ilə cari il ərzində

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin paytaxtı Əbu-Dabidə keçirilən "Sülh Qalxanı-2026" birgə əməliyyat-taktiki təlimi öz mötəbərliyi ilə yadda qaldı. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin bu təlimdə şəxsən iştirak etməsi ordumuzun şəxsi heyətinin döyüş hazırlığına olan inamının və ordu quruculuğu prosesinin uğurla davam etdirildiyinin göstəricisi idi.

Bundan başqa, qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinin Konya şəhərində keçirilən "Anadolu Ankası-2026" beynəlxalq axtarış-xilasetmə və "Anadolu Qartalı-2026" beynəlxalq taktiki-uçuş təlimi, 50-dən çox ölkənin iştirak etdiyi "EFES-2026" çoxmillətli müştərək birgə təlimi, Qars şəhərində keçirilən "Heydər Əliyev-2026" birgə təlimi və sadalanan təlimlərdə hər iki ölkə və ordu rəhbərliyinin iştirakı Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığının ən bariz təzahürü idi.

İki qardaş ölkənin hərbi əməkdaşlıq sahəsi istiqamətində təşkil edilən təlimlərdən danışarkən ölkəmizin ev sahibliyi etdiyi "TurAz Qartalı-2026" birgə taktiki-uçuş təlimini də qeyd etmək lazımdır. İordaniyada Azərbaycan, Pakistan və Türkiyənin xüsusi təyinatlılarının iştirakı ilə keçirilən "Zülfüqar-2026" birgə taktiki təlimi və regiondakı qonşumuz Gürcüstanda Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə xüsusi təyinatlı bölmələrinin cəlb olunduğu "Qafqaz Qartalı-2026" birgə taktiki-xüsusi təlimi də bu ilin yaddaqalan döyüş hazırlığı fəaliyyətlərindən oldu.

2026-cı ilin hazırlıq fəaliyyətlərindən danışarkən NATO ilə əməkdaşlıq sahəsini də xüsusi vurğulamaq lazımdır ki, Bakıda "Sülh Naminə Tərəfdaşlıq Proqramı" çərçivəsində "Tərəfdaş ölkələrin qabiliyyət uyarılığını təşəbbüsü-2026" kursunu, Əməliyyat imkanları Konsepsiyası (ƏİK) çərçivəsində 1-ci səviyyəli qiymətləndirici kursu

(ETC-49), həmçinin NATO-nun müvafiq Komandanlığının Mobil Təlim qrupları tərəfindən keçirilən müxtəlif mövzularda kurslarını qeyd etmək olar.

Bu il, həmçinin Azərbaycan Ordusunun Quru Qoşunlarında da irimiqyaslı əməliyyat təlimi keçirildi. Cari ilin iyul ayında döyüş hazırlığı planına əsasən təşkil olunan təlimdə komando, motoatıcı, mexanikləşdirilmiş və artilleriya birləşmələri, təminat hərbi hissələri, eləcə də səfərbərlikdən toplanışa cəlb olunan hərbi vəzifəli iştirak etdirdilər.

Azərbaycan Ordusunda 2026-cı ildə keçirilən təlimlərə yalnız ayrı-ayrı hərbi tədbirlər kimi yanaşmaq düzgün olmazdı. Bu təlimlər bütövlükdə ordunun döyüş hazırlığının sistemli şəkildə inkişaf etdirilməsinin göstəricisidir. Bir sözlə, Azərbaycan Ordusunun döyüş-aparma və özünümüdafiə qabiliyyəti dövrün tələblərinə uyğun, müasir üsul və vasitələrin istifadəsi çərçivəsində inkişaf etdirilir. Poliqonlarda qazanılan təcrübə sabahın firavanlığı üçün hazırlıqdır. Döyüş meydanında qələbə qazanmaq üçün hər zaman öz üzərində çalışmalı, dövrün tələbləri ilə uyğunlaşmalı və öz bilik və bacarıqlarını buna uyğun qurmalısan. Qalib ordumuzun şəxsi heyəti bu gün relyefindən, iqlimindən və günün

vədəsindən asılı olmayaraq, üçrəngli bayrağımızın dalğalanmasına, xalqımızın firavan yaşamasına görə öz üzərinə düşən məsuliyyəti vicdanla icra edir. Quruda, havada və suda Vətənimizin toxunulmazlığına cavabdeh olan, onun ərazi bütövlüyünü layiqincə qoruyan oğullarımız təlimlərdə tərk-kür ki, mümkün döyüşdə qələbə qazana bilsin.

Hərbi təlim anlayışı sadəcə müəyyən ərazidə silah və texnikanın tətbiqi ilə keçirilən məşğələdən ibarət deyil. Müasir təlimlər mümkün döyüş şəraitinin maksimum dərəcədə real modelləşdirilməsidir. Burada qərargahların fəaliyyəti, komandanlıq və idarəetmə, kəşfiyyat, rabitə, logistika, atəş dəstəyi, şəxsi heyətin manevri, tibbi təminat, hava və dəniz kompo-

nentlərinin qarşılıqlı fəaliyyəti kimi çoxsaylı elementlər bir sistem daxilində sınaqdan keçirilir.

Bu baxımdan 2026-cı ildə Azərbaycan Ordusunun iştirakı ilə keçirilən təlimlərin coğrafiyası və ssenariləri xüsusilə diqqətləyiqdir. Şəhər şəraiti, dağlıq ərazi, dəniz mühiti, hava məkanı, tunel və mağaralar, sahilə çıxma, axtarış-xilasetmə, antiterror əməliyyatları və hava döyüşləri kimi müxtəlif istiqamətlərin təlim ssenarilərinə daxil edilməsi şəxsi heyətin yalnız bir tip döyüş şəraitinə deyil, müxtəlif əməliyyat mühitlərinə hazırlanmasına imkan verir.

Azərbaycan Ordusunun 2026-cı ildəki təlim coğrafiyası, ssenarilərin müxtəlifliyi və beynəlxalq əməkdaşlığın genişliyi göstərir ki, müasir döyüşün tələbləri nəzərə alınmaqla, hazırlıq prosesi davamlı xarakter daşıyır. Bu prosesin əsas hədəfi isə dəyişmir: peşəkar, çevik, texnoloji imkanlardan səmərəli istifadə edən, müxtəlif əməliyyat şəraitində fəaliyyət göstərməyə hazır və qarşıya qoyulan tapşırıqları yüksək səviyyədə icra etmək qabiliyyətinə malik ordu formalaşdırmaq.

Təlim meydanlarında qazanılan təcrübə bu baxımdan yalnız bu günün deyil, sabahın da döyüş hazırlığının əsasını təşkil edir.

Kapitan
Fuad CƏFƏROV
"Azərbaycan Ordusu"

Heç kim unudulmur

Atasının əmanətindən gələcəyə açılan yol

Şəhid övladlarının hər uğuru xalqımız üçün adi sevincdən daha böyük mənə daşıyır. Çünki bu uğurlar bir tərəfdən itkinin ağrısını, digər tərəfdən isə həyatın davam etdiyini göstərir. Məktəbi bitirən, ali məktəbə qəbul olan, peşə seçən hər şəhid övladı öz gələcəyini qurmaqla yanaşı, atasının yarımçıq qalan arzularının da davamçısına çevrilir. Şəhid övladlarının yüksək nəticə göstərərək ali məktəbə qəbul olunması onların gələcəyə inamla addımladığını göstərən qürurverici nümunələrdəndir. Onların qazandığı hər uğur şəhid valideynlərinin övladlarına aşılacağı dəyərlərin, ailələrinin göstərdiyi fədakarlığın və təhsilə verdikləri önəmin nəticəsidir. Vətən müharibəsi şəhidi mayor İlkin Əhədzaadənin qızı

dir. Məqsədlərindən danışan Fidan öz seçdiyi sahədə uğurlu insan, Azərbaycan üçün faydalı vətəndaş olmağı hədəflədiyini dedi. Bu istiqamətdə ilk addımı məhz ali təhsillə atıldığını bildirdi. "Sentyabrın 9-dan artıq dərslər başlayıb. Hazırlıq qrupundayam. Biz hələ bir il boyunca ingilis dili üzrə biliklərimizi təkmilləşdirəcəyik. Növbəti il əsas ixtisas hazırlığına başlayacağıq. Ümumilikdə, mühitə, qrup yoldaşlarıma, müəllimlərimə öyrəşmişəm. Əvvəl çox həyəcanlı idim, amma vaxt keçdikcə hər şey daha da yaxşılaşdı. Tələbəlik həyatı yaxşı gedir", - deyərək qeyd edən Fidan Əhədzaadə bu uğurun arxasında ciddi zəhmət olduğunu da vurğuladı. "Mənim hədəfim əvvəldən ADA Universitetinə daxil olmaq idi. Bunun

uşaqlıq illəri Azərbaycanın müstəqilliyini yenidən bərpa etdiyi, Qarabağ müharibəsinin davam etdiyi, ölkənin ağır siyasi və ictimai proseslərdən keçdiyi bir dövrə təsadüf edib. Atasını Qələmşah Əhədov həmin illəri yaxşı xatırlayır. Onun sözlərinə görə, İlkinin uşaqlığı adi və sakit keçmişdi. Ölkədə baş verən hadisələr uşaqların da həyatına təsirsiz ötüşmürdü. "İlkinin uşaqlığı çətin vaxta düşdü. Müstəqillik uğrunda mübarizələr, Qarabağda müharibə, ölkədə gərginlik baş verirdi. Bu yaşlardan onda vətənpərvərlik hisslərini yaratmışdı. Özü bütün proseslərin birbaşa şahidi idi", - deyərək Qələmşah Əhədov xatırlayır. Bu xatirələr İlkinin gələcək seçiminin təsadüfi olmadığını göstərir. O, böyüdüüyü mühitədə ölkənin yaşadığı çətinlikləri görmüş, Qarabağ münaqişəsinin yaratdığı reallıqları uşaqlıqdan dərk etmişdi. Vətən anlayışı onun üçün sonradan öyrənilən bir ifadə deyil, uşaqlıqdan gördüyü və yaşadığı hadisələrin içində formalaşan duyğu idi. Anası Asəmə Əhədova oğlunun hərbiçi olmaq qərarının hələ məktəb illərində qətiləşdirdiyini bildirdi. "İlkinin hərbiçi edən də elə vətənpərvərliyi idi. Cəmsid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyde oxumaq istəyirdi. İstəyinə nail oldu. Mən ana olaraq onun hərbiyə yönəlməyini istəməsəm də, qərarına hörmətlə yanaşdım. Sonrakı illərdə seçdiyi yolda qətililiyi, xoşbəxtliyi ilə məni də razı saldı".

Beləliklə, bir uşağın məktəb illərində verdiyi qərar sonrakı həyatının əsas istiqamətinə çevrildi. İlkin 2000-ci ildə Cəmsid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyə qəbul oldu. İlkin Əhədzaadənin həyatında xüsusi iz buraxan hadisələrdən biri də 2003-cü ildə Cəmsid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyin buraxılış mərasimi idi. Həmin mərasimdə iştirak edən Ulu Öndər Heydər Əliyev də çıxış etdi. Dahi dövlət xadimi ilə bağlı yaşadığı hisslər onun yadlığında uzun illər qaldı.

Hərbi liseyi bitirən İlkin Əhədzaadə hərbi təhsilini Bakı Ali Birleşmiş Komandirlər Məktəbində (indiki Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut) davam etdirdi. Sonrakı illərdə arzuladığı peşəyə yiyələnərək, zabit kimi xidmətə başladı. Onun hərbi təhsil aldığı illər Azərbaycan Ordusunun formalaşdığı, peşəkar zabit kadrlarının yetişdirildiyi mərhələyə təsadüf edirdi. İlkin Əhədzaadə də bu yolun iştirakçılarından biri oldu.

O, müxtəlif illərdə fərqli hərbi hissələrdə və çətin relyefli ərazilərdə xidmət etdi. Şəhidimizin hərbi xidməti yalnız qərargah işi ilə məhdudlaşmadı. İlkin Əhədzaadə uzun illər ön xətdə xidmət etdi. Gəncə, Ağdam, Goranboy, Qazax, Şəmkir və Daşkəsən istiqamətlərində olan çətin relyef, ağır iqlim şəraiti, xidmətin yaratdığı risklər onun hərbi həyatının ayrılmaz hissəsinə çevrildi. Təxminən 12 il çətin relyefli ərazilərdə xidmət edən zabit üçün bu illər həm peşəkar təcrübə, həm də xarakterin formalaşdığı mərhələ oldu. 2016-cı ilin Aprel döyüşləri İlkin Əhədzaadənin xidmət illərində mühüm hərbi əməliyyatlardan biri oldu. 2020-ci il sentyabrın 27-də Vətən müharibəsi başlayanda isə

Əhədzaadə Murovdağ istiqamətində gedən döyüşlər zamanı şəhid oldu. Onun nəşi Bakıya gətirilərək Hərbi Memorial Məzarlıqda torpağa tapşırıldı. Şəhid mayor ölümündən sonra 3-cü dərəcəli "Rəşadət" ordeni, "Vətən uğrunda", "İgidliyə görə" və "Kəlbəcərin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif edildi. Onun ailəsinə isə ən böyük əmanət üç övladı - Fidan, Ləman və Uğur qaldı. Atasını Qələmşah Əhədovun xatirələrində isə İlkin hələ də uşaqlıq illərinin həmin vətənpərvər oğludur. Mitinglərə atasının yanında gedən, ölkədə baş verən hadisələri izləyən, Qarabağ müharibəsinin reallıqlarını gören və illər sonra öz seçimini edən uşaq... O uşaq böyüdü, Hərbi liseyə daxil oldu, ali hərbi təhsil aldı, zabit kimi xidmət etdi, çətin relyefli ərazilərdə illər keçirdi, döyüşlərdə iştirak etdi və Vətən müharibəsində igidliklə şəhid oldu. Bu gün isə onun həyatının başqa bir səhifəsi yazılır. Bu səhifədə silah, səngər və döyüş yox, auditoriya, kitab və universitet var. Fidan Əhədzaadənin ADA Universitetinə qəbul olması atasının həyatı boyunca tamamilə fərqli bir istiqamət kimi görünə bilər. Əslində, bu iki yolun ortaq nöqtəsi var: hər ikisinin təməlində məqsəd, iradə və məsuliyyət dayanır.

Fidan Əhədzaadənin adı uğur qazananlar siyahısındadır. Şəhidimizdən xatirə qalan Fidanın sevincinə şərik olmaq üçün Əhədovlar ailəsinin qonağı olduq.

Qəhrəmanımızın övladlarının hər uğuru ailəsi üçün həm sevinc, həm də qürur mənbəyidir. Bu dəfə həmin sevincin adı Fidan Əhədzaadədir. Şəhid mayor İlkin Qələmşah oğlu Əhədzaadənin qızı ADA Universitetində "Biznesin idarə edilməsi" ixtisasına qəbul olaraq həyatının yeni mərhələsinə qədəm qoyub. Fidan bu hadisəni sadəcə ali məktəbə qəbul kimi qiymətləndirmir. Bu uğurun arxasında atasının yoxluğuna baxmayaraq davam etdirdiyi təhsil yolu, ailəsinin illər ərzində ona verdiyi mənəvi dəyər və ən əsası, atasının xatirəsinə layiq olmaq məsuliyyəti dayanır. Kiçik yaşda ata itkisi ilə üzləşmək hər bir uşaq üçün ağırdır. Lakin Fidanın qarşısında bundan sonra yalnız atasının yoxluğu deyil, onun adını yaşatmaq məsuliyyəti də vardı.

Şəhid ailəsində gündəlik həyat davam edir, uşaqlar məktəbə gedir, imtahanlara hazırlaşır, arzular qururlar. Amma bütün bunların içində bir insanın yeri daim görünür. İlkin Əhədzaadənin ailəsində də belədir. Fidan atasını itirdiyi zaman orta məktəbdə oxuyurdu. Qarşıda uzun bir təhsil yolu vardı. Bu yolun hər mərhələsində atasının yoxluğu hiss olunurdu. Məktəb tədbirləri, uğurlar, imtahanlar, gələcəklə bağlı qərarlar... Bütün bu məqamlarda ailənin yaddaşında İlkinin adı vardı. Bu gün isə Fidanın ADA Universitetinə qəbul olunması həmin uzun yolun mühüm nəticələrindən biri

üçün də çox çalışırdım. Düzdür, arada yorulurdum, amma sonra yenidən gücümü toplayıb, məqsədimə yaxınlaşmaq üçün mübarizə aparırdım".

Ailə üçün Fidanın uğurunu sadəcə qəbul nəticəsi kimi qiymətləndirmək çətinidir. Çünki bu nəticənin arxasında illər əvvəl atasını itirən bir qızın böyüməsi, təhsilini davam etdirməsi və qarşısına yeni məqsədlər qoyması dayanır. Nənəsi Asəmə Əhədova üçün Fidanın uğuru həm də oğlunun yadigarı olan nəvəsinin gələcəyinə baxmaqdır. İlkin Əhədzaadənin həyatında Vətən və xidmət necə əsas yer tutarsa, bu gün onun övladlarının həyatında təhsil və gələcək qurmaq həmin əmanətin davamıdır. "Fidan atasını itirəndə 6-cı sinifdə oxuyurdu. Müharibə, atasının şəhadət xəbəri 12 yaşlı nəvəm üçün ağır dövr idi. Bunu verməsə də, ciddi sarsıntı keçirdi", - Asəmə Əhədova dedi. İllər keçdi. Fidan böyüdü, məktəb illərini başa vurdu və indi ADA Universitetinin tələbəsidir. Bir vaxtlar atasının yoxluğu ilə üz-üzə qalan həmin qız bu gün öz gələcəyini qurmağa başlayır. Ailə üçün Fidanın universitetə qəbul xəbəri İlkin Əhədzaadənin övladlarına qoyduğu ən böyük miraslardan birinin - təhsilə, həyata və gələcəyə davam etmək iradəsinin davamıdır. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Əhədovlar ailəsində gələcəyə baxış keçmişdən ayrılmayıb. Çünki İlkin Əhədzaadənin həyat yolu da onun uşaqlıq illərindən formalaşan vətənpərvərlik hissinin davamı idi.

İlkin Əhədzaadə 26 iyun 1985-ci ildə Bakıda anadan olub. Onun

o, artıq uzun illər hərbi xidmət keçən, döyüş təcrübəsi olan mayor idi. Vətən müharibəsinin ilk günlərindən Murovdağ istiqamətindəki döyüşlərdə iştirak edən İlkin Əhədzaadə tabor komandirinin müavini kimi döyüş tapşırıqlarının yerinə yetirilməsində fəal rol oynayırdı. Döyüşlər zamanı qarşıya qoyulan tapşırıqların icrasında göstərdiyi şücaət onun sonrakı təltiflərində də öz əksini tapdı.

2020-ci il oktyabrın 1-də İlkin

nır. İlkin Əhədzaadə uşaqlıqdan seçdiyi yoldan dönmədi. İndi onun övladlarından biri öz seçimini edir. Fidanın qarşısında yeni həyat mərhələsi açılır. ADA Universitetində başlayan bu yol onun üçün yalnız şəxsi gələcəyinin qurulması yox, atasının yarımçıq qalan ömrünün ardınca missiyasının davam etdiyini göstərən daha bir nümunədir. İlkin Əhədzaadə Vətən uğrunda həyatını fəda etdi. Övladları isə onun qoyduğu ən böyük mirası - yaşamaq, oxumaq, böyümək və gələcəyə inamla baxmaq əmanətini daşıyırlar. Fidanın universitetə qəbul xəbəri də məhz bu baxımdan xüsusi mənə daşıyır. Bir vaxtlar atasının çiynlərində gələcəyə baxan uşaq indi öz ayaqları üzərində həmin gələcəyə doğru addımlayır. Atasının yolu səngərdə başa çatdı. Qızının yolu isə auditoriyada başlayır. Və bu yolun hər addımında İlkin Əhədzaadənin adı, xatirəsi və ailəsinə qoyduğu əmanət əbədi yaşayacaq.

**Leytenant
Tamilla HÜSEYNLİ**
"Azərbaycan Ordusu"

Narkomaniya əsrimizin bəlasıdır

Gələcəyin necə olacağı bu gün yetişən nəslin hansı dəyərlər əsasında formalaşmasından asılıdır. Gənclik yalnız cəmiyyətin fəal və dinamik təbəqəsi deyil, həm də dövlətçiliyin davamlılığını təmin edən əsas qüvvələrdən biridir. Ölkənin sabahını etibarlı əllərə tapşırmaq üçün gənclərin milli-mənəvi dəyərlərə bağlı, sağlam dünyagörüşünə malik, məsuliyyətli və fəal vətəndaş kimi yetişməsi mühüm şərt-dir. Bu prosesdə dövlətlə yanaşı, ailənin, təhsil müəssisələrinin və bütövlükdə cəmiyyətin üzərinə böyük məsuliyyət düşür.

Məhz buna görə gənc nəslin qarşısında dayanan hər bir təhlükə cəmiyyətin və dövlətin gələcəyi baxımından ciddi narahatlıq doğurur. Belə təhlükələr sırasında narkomaniya xüsusi yer tutur. Müasir dünyada narkomaniya səssiz şəkildə yayılan, lakin nəticələri ilə milyonlarla insanın həyatını məhv edən ən ciddi təhlükələrdən biridir. Bu problem çox vaxt gözə görünmədən formalaşır, lakin təsiri həm insanların taleyində, həm də bütövlükdə cəmiyyətin inkişafında dərin və ağır iz buraxır. Narkotik vasitələrin qəbulu bir anlıq maraqlardan başlayaraq insan həyatını tamamilə dəyişdirən təhlükəli bir yola çevrilir.

Əsrin bəlasına çevrilən narkomaniya insanları sağalmaz xəstəliklər məngənəsində boğur. Narkomaniya yunan sözüdür. "Narko" donub qalmaq, "maniya" psixi pozğunluq deməkdir. Adından da göründüyü kimi, bəşəriyyət uzun illərdir onun törətdiyi dəhşətli fəsadlar qarşısında cavabı tapılmaz sualın mənəvi sıxıntısını yaşayır.

Sovet dövründə dövlət narkomaniyanın cəmiyyətdə mövcudluğunu hər vəchlə ört-basdır edir, narkotiklərlə bağlı cinayətlər barədə rəsmi statistik məlumatları kütləvi informasiya vasitələrindən və ictimaiyyətdən qapalı saxlayırdı. Bu da özlüyündə müalicəsi çətin olan bu xəstəliyin getdikcə yayılıb kök atmasına səbəb olmuşdu. Respublikamız imperiya əsarətindən azad olub, öz müstəqilliyinə qovuşduqdan sonra "ağ ölüm" kabusu ilə mübarizədə dövlət orqanları və ictimai təşkilatlar birgə fəaliyyət göstərməyə başladılar.

Aparılan araşdırmalara görə, narkotika ticarəti neft və silah alverindən sonra dünyada ən çox gəlir gətirən sahədir. Bəzi ölkələrdə, xüsusilə "Narkomaniyanın Vətəni" adlanan Əfqanıstanda onun ilbəil genişlənməsinin əsas səbəbi də elə budur. Əgər dünya birliyi ölkələri bəşəriyyəti ağır fəlakətlərə sürükləyən bu dəhşətli belanın yayılmasının qarşısını vaxtında ala bilməsə, o, yaxın gələcəkdə daha böyük ictimai faciələrə gətirib çıxaracaq.

Məhz elə buna görə də narkomaniya müasir dünyanın qarşılaşdığı ən ciddi sosial bəlalardan biridir. Bu təhlükə insanın yalnız fiziki sağlamlığını deyil, onun psixologiyasını, mənəvi dəyərlərini, ailə münasibətlərini və cəmiyyətlə əlaqələrini də məhv edir. Narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi isə problemin miqyasını daha da genişləndirərək

dövlətlərin təhlükəsizliyinə, sosial sabitliyinə və iqtisadi inkişafına mənfi təsir göstərir.

Son illərdə narkotik vasitələrin həm növləri, həm də yayılma xüsusiyyətləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişib. Təbii mənşəli maddələrlə yanaşı, sintetik narkotiklərin də yayılması ciddi narahatlıq doğurur. Hər iki kateqoriya insan sağlamlığı və cəmiyyət üçün eyni dərəcədə ciddi risklər yaradır. Sintetik maddələrin daha əlçatan olması, təsirinin daha güclü və sürətli baş verməsi, həmçinin tərkibinin tez-tez dəyişməsi riskləri daha da artırır.

Narkomaniya yalnız fiziki asılılıq deyil, bu, insanın psixologiyasını, davranışını və düşünce tərzini dəyişən mürəkkəb bir prosesdir. İnsan ilk mərhələdə özünün vəziyyətə nəzarət etdiyini düşünsə də, zaman keçdikcə asılılıq güclənir və bu nəzarət itir. Nəticə etibarilə insanın qərarları, münasibətləri və həyat tərzini tamamilə dəyişir.

Narkomaniya sağlam cəmiyyətin formalaşmasına mane olan, insan potensialını zəiflədən təhlükəli sosial problemdir. Narkotik asılılığının girdabına düşən insanın təhsil və əmək imkanları məhdudlaşır, sosial əlaqələri zəifləyir, ən əsası isə cəmiyyət üçün faydalı vətəndaş kimi formalaşmaq imkanını itirməsinə səbəb olur. Bu baxımdan narkomaniyaya qarşı mübarizə yalnız sağlamlığın qorunması məsələsi deyil, ölkənin gələcəyinin qorunması məsələsidir.

Hər bir dövlətin ən qiymətli sərvəti onun insan potensialıdır. Ölkənin iqtisadi və sosial inkişafını təmin edən, elmi və texnoloji tərəqqiyə yol açan, dövlət idarəçiliyində, istehsalatda, təhsildə, səhiyyədə və digər sahələrdə çalışan məhz insanlardır. Buna görə insan kapitalının zəifləməsinə səbəb olan hər bir təhlükə dövlətin gələcəyinə yönəlmis ciddi təhdid kimi qiymətləndirilməlidir. Bu baxımdan narkomaniyanın təhlükəli xüsusiyyəti onun insan potensialını tədricən sıradan çıxarmasıdır. Asılılığa düşən şəxs zamanla əmək qabiliyyətini, sosial məsuliyyətini və həyat məqsədlərini itirir, cəmiyyətdən təcrid olunur.

Bəzən insan öncədən narkotikə ilk addımın ciddi nəticələr doğuracağını dərk etmir. Maraqlıdır, dost təsiri, özünü sinamaya istəyi və ya problemlərdən psevdouzaqlaşmaq (yalançı) cəhdi ilə atılan bir addım sonradan asılılığa çevrilir. Buna görə gənclər arasında maarifləndirmə işi

yalnız təhlükəni sadalamaqla məhdudlaşmamalı, onların düzgün seçim etmək bacarığını da gücləndirməlidir.

Narkomaniyanın təsir dairəsi asılılıq yaşayan şəxslə bitmir. Bu bəla ailənin bütün üzvlərinə toxunur. Övladının narkotikdən asılı olduğunu öyrənən valideyn ağır mənəvi sarsıntı keçirir. Ailədə etimad azalır, maddi problemlər yaranır, sosial münasibətlər gərginləşir.

Bəzən ailələr problemin cəmiyyət tərəfindən qınanmasından qorxaraq onu gizlətməyə çalışırlar. Halbuki asılılığın gizlədilməsi problemin həllini deyil, daha da dərinləşməsinə şərtləndirir. Narkotik asılılığı ilə üzləşmiş insanın vaxtında mütəxəssis dəstəyi alması və müalicəyə yönləndirilməsi onun həyata qayıtması üçün mühüm addımdır.

Burada cəmiyyətin münasibəti də əhəmiyyətlidir. Narkotik asılılığından əziyyət çəkən şəxsi yalnız qınamaq problemin həllinə kömək etmir. Hüquqi məsuliyyət tələb edən əməllərlə müalicə və sosial reabilitasiya ehtiyacını bir-birindən ayırmaq, asılılığın müalicə olunan bir problem olduğunu anlatmaq vacibdir. Bu şəxslərə yalnız problem kimi deyil, həm də köməyə ehtiyacı olan insanlar kimi yanaşmaq cəmiyyətin sağlamlığı üçün mühüm şərt-dir. Reabilitasiya prosesində psixoloji dəstək, sosial adaptasiya və ailə mühiti mühüm rol oynayır. Bu istiqamətdə kompleks yanaşma tətbiq edilmədikdə, asılılıqdan qurtulmaq daha çətin olur.

Narkotik maddələrin yayılmasının qarşısını almaq məqsədi ilə dünyanın bir çox ölkələrinin qəbul etdiyi milli proqramlarda nəzərdə tutulan müddəalar uğurla yerinə yetirilir, həyəcan təbili səsləndirirlər. Qəbul edilən milli proqramlara əsasən, təhsil ocaqlarının, ictimai təşkilatların əsas vəzifələrindən biri narkomaniyaya qarşı maarifləndirmə və təbliğat işinin aparılmasıdır. Bu mübarizə işi kütləvi informasiya vasitələri, o cümlədən internet şəbəkəsi vasitəsi ilə həyata keçirilir.

Azərbaycan "Narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə aparmaq haqqında" Beynəlxalq Vyana Konvensiyasına 1992-ci ildə qoşulsa da, narkomanılıqla, narkobizneslə mübarizənin əsas ölkə tarixində ilk dəfə olaraq Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Dünyanın başı üzərində dolayan bu dəhşətli ölüm kabusuna qarşı mübarizəni ümumdöv-

lət vəzifəsi hesab edən müdrik şəxsiyyət 1996-cı il avqustun 26-da "Narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə tədbirləri haqqında" imzaladığı Fərmandan sonra bu problemin həlli üçün həyata keçirilən tədbirlər kompleks keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoydu. Həmin Fərman əsasında narkomanlığın yayılmasına, narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə üzrə ümummilli Proqram hazırlandı. Bu bəşəri bəlaya qarşı mübarizə məqsədilə Dövlət Komissiyası yaradıldı.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2005 və 2007-ci illərdə imzaladığı tarixi fərman və sərəncamlar da "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlığın yayılması ilə mübarizə üzrə Dövlət Proqramı"nın həyata keçirilməsi istiqamətində atılmış uğurlu addımlardandır. Dövlət başçısı İlham Əliyevin 24 iyun 2013-cü il tarixli Sərəncamı ilə "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2013-2018-ci illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq edilib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 iyul 2019-cu il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsi və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı" Azərbaycan Ordusunda rəhbər tutularaq, bu istiqamətdə illik fəaliyyət planı hazırlandı, aidiyyəti dövlət orqanları, ictimaiyyət, QHT və media subyektləri ilə birlikdə bu fəaliyyət planının yerinə yetirilməsi məqsədilə birlik, birləşmə, hərbi hissə, xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində və təşkilatlarda bir sıra maarifləndirici tədbirlər həyata keçirildi, bu gün də keçirilməkdədir.

Azərbaycan Ordusunda xidmət edən gənclərimizə sağlam həyat tərzinin təbliğ edilməsi, narkomaniyanın törətdiyi fəsadlar barədə maarifləndirilməsi, mütləq olaraq dolğun, düzgün məlumatların çatdırılması məqsədilə "Bəşəriyyətin təhlükə mənbəyi narkomaniya", "Narkomaniya nədir?", "Narkomanın aqibəti", "Narkomanlıqla mübarizə hər birimizin vətəndaşlıq borcudur!", "Narkomaniyaya yox deyək", "Gənclər sağlam həyat tərzini seçir!", "Narkomanlığa və QİÇS-ə qarşı mübarizə mənəviyyatın xilas deməkdir" mövzularında təlim metodiki məşğələlər, tərbiyəvi iş saatları, konfranslar, "dəyirmi masa"lar və seminarlar təşkil olunur.

Sağlam cəmiyyətin formalaşması üçün maarifləndirmə, diqqət və vaxtında müdaxilə həllədiçi rol oynayır. Çünki bu gün atılan addımlar gələcək nəsillərin taleyini müəyyən edir.

**Mayor
Günay TAĞIYEVA
"Azərbaycan Ordusu"**

Hərbi ekspert:
Əməliyyat xəritələri
mina probleminin həlli
üçün mühüm məlumat
bazası ola bilər

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə mina təhlükəsi insanların təhlükəsiz qayıdışına və normal yaşayışın bərpasına ciddi maneə olaraq qalır. Ermənistan tərəfindən işğal dövründə Azərbaycan ərazilərinin minlərlə çirkləndirilməsi nəticəsində müharibədən illər keçməsinə baxmayaraq, bu gün də dinc sakinlər minlərlə qurbanına çevrilir.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlamasında hərbi ekspert Şair Ramaldanov bildirib.

O deyib: "Bu gün Azərbaycan da il ərzində orta hesabla 300 min mina və digər partlayıcı qurğunun zərərsizləşdirilməsi imkanları mövcuddur. Bununla belə, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 1,5 milyona qədər mina basdırıldığı barədə məlumatlar var. Bu göstəricilər minə təmizləmə prosesinin qarşısında 13-15 il ərzində davam edə biləcəyini göstərir. Mina probleminin miqyası yalnız təhlükəsizlik və vaxt baxımından deyil, maliyyə baxımından da olduqca böyükdür. Bir minanın istehsalına sərf olunan vəsaitlə müqayisədə onun aşkarlanması və zərərsizləşdirilməsi üçün tələb olunan xərclər təxminən 10-15 dəfə çoxdur. Bu vəsaitlər azad edilmiş ərazilərdə infrastrukturun bərpasına yönəldilə bilsəydi, quruculuq prosesinin nəticələri daha geniş ola bilərdi".

Hərbi ekspert bildirib ki, beynəlxalq konvensiyalarda münaqişə başa çatdıqdan sonra tərəflərin öz nəzarətində olan minalanmış əraziləri təmizləməsi və müvafiq məlumatları bir-birinə təqdim etməsi ilə bağlı müddəalar mövcuddur. Donor ölkələrin maliyyə, texniki və digər yardımlarının təmin edilməsinə dair qərarlar da qəbul olunub. Təəssüf ki, bu müddəalar və qərarlar Azərbaycana münasibətdə lazımi səviyyədə tətbiq edilmir. Nəticədə Azərbaycan mina terrorunun ağır nəticələri ilə əsasən təkbəşinə mübarizə aparır.

Ş.Ramaldanov Ermənistanın təqdim etdiyi mina xəritələrinin dəqiq və etibarlı məlumat bazası kimi istifadə olunması ilə bağlı ciddi problemlərin olduğunu bildirib.

"Bunun əsas səbəblərindən biri mina sahələrinin işğal dövründə müxtəlif yerli idarəetmə orqanlarına və hərbi birləşmələrə həvalə edilməsi, xəritələrin isə peşəkar mühəndis-istehkamçılar tərəfindən hazırlanmamasıdır. Mina xəritələri faydasızdırsa, Ermənistan tərəfindən əməliyyat xəritələrini tələb etmək olar. Belə xəritələrdə mina sahələrinin dəqiq topoqrafik yerləşməsi, minaların növü - tank əleyhinə, piyada əleyhinə və ya qarışıq olması, eləcə də onların sıxlığı barədə məlumatların əks olunduğu bildirilir. Bu baxımdan, əməliyyat xəritələri Azərbaycan üçün mühüm məlumat bazası ola bilər. Bu sənədlərin təqdim edilməsi mina təmizləmə prosesini sürətləndirir, həm də əməliyyatların təhlükəsizliyini artırır. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü bərpa etdikdən sonra həmin xəritələrin əvvəlki məxfilik statusunun saxlanılması üçün əsaslar zəifləyib. Ermənistan sülh prosesində səmimidirsə, bu xəritələri təqdim etməsi Azərbaycan üçün real və faydalı bir jest olardı", - deyərək hərbi ekspert vurğulayıb.

“Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə şəhərsalma və memarlığın müasir inkişaf mərhələsi”

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Respublikamızda 2026-cı ilin “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan edilməsi ölkənin zəngin memarlıq irsinə verilən yüksək qiymətlə yanaşı, müasir şəhərsalma qarşısında dayanan vəzifələrə dövlət səviyyəsində göstərilən diqqətin ifadəsidir. Bu qərarın xüsusi əhəmiyyəti ondadır ki, şəhərsalma və memarlıq məsələsi hazırda yalnız tarixi irsin qorunması kontekstində deyil, həm də işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yeni həyat imkanlarının yaradılması baxımından mühüm mərhələdən keçir. Prezident İlham Əliyevin 22 dekabr 2025-ci il tarixli Sərəncamında da Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri Azərbaycanın şəhərsalma və memarlığa müfəssəl baxışının mühüm göstəricisi kimi qiymətləndirilir. Sənəddə bildirilir ki, Ermənistanın işğal etdiyi və 30 il ərzində viran qoyduğu ərazilərimizdə 44 günlük Vətən müharibəsindəki Zəfərin ardınca innovativ yanaşmaların tətbiqi ilə həyatı yenidən canlandıran genişmiqyaslı bərpa-quruculuq işləri Azərbaycan dövlətinin memarlıq və şəhərsalmaya müfəssəl baxışını aydın nümayiş etdirir. Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramına müvafiq qaydada “yaşıl enerji” zonası elan edilmiş bu ərazilərdə 2020-2025-ci illərdə - dünyaya memarlıq-inşaat təcrübəsində az rast gəlinən qısa bir müddətdə 100-dən artıq yaşayış məntəqəsi, o cümlədən 12 şəhər üzrə planlaşdırma sənədləri hazırlanmış və quruculuq işlərinə başlanılmışdır. Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı, xalqımızın qürur mənbəyi Şuşa şəhərinin əvvəlki memarlıq mühiti və əsl tarixi siması mühafizə edilməklə dirçəldilməsi isə milli iradənin təzahürüdür.

Bu rəqəmlərin arxasında sadəcə tikintinin miqyası deyil, böyük bir qayıdışın şəhərsalma məntiqi dayanır. Çünki 30 ilə yaxın işğaldan ağır nəticələrindən sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə qarşıya qoyulan məqsəd yalnız dağıdılmış binaların yerində yenilərinin inşa etməkdən ibarət deyil. Qarşıda daha mürəkkəb və məsuliyyətli vəzifə var: insanın doğma yurduna qayıdışını təhlükəsiz, rahat, dayanıqlı və uzunmüddətli həyata çevirmək.

Bu mənada Böyük Qayıdışın mahiyyəti həm də yeni şəhərsalma coğrafiyasıdır. Burada yaşayış məhəllələri, sosial obyektlər, yollar, mühəndis-kommunikasiya sistemləri, ictimai məkanlar, parklar və digər şəhər elementləri bir-birindən təcrid olunmuş şəkildə deyil, vahid planlaşdırma - yaşayışa şəhərsalmanın formalaşdırılması. Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin məlumatına görə, baş plan şəhərin uzunmüddətli perspektiv inkişafını müəyyən edən əsas şəhərsalma sənədidir və burada yaşayış əraziləri ilə yanaşı, əsas tikinti obyektləri, nəqliyyat sistemi, mühəndis infrastruktur, elektrik, qaz, su təchizatı və digər mühüm məsələlər kompleks şəkildə nəzərdə tutulur.

Məhz buna görə Qarabağda

görülən işlərə yalnız “tikinti” anlayışı ilə yanaşmaq kifayət deyil. Burada şəhərlər əvvəlcə konsepsiya və planlaşdırma sənədlərində formalaşır, daha sonra həmin planların mərhələli icrası ilə real şəhər mühitinə çevrilir. Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin təsdiq edilmiş baş planlar üzrə məlumatlarında Ağdam, Cəbrayıl, Füzuli, Şuşa və Zəngilan kimi şəhərlərin planlaşdırma sənədləri ayrıca təqdim olunur.

Qarabağda yeni şəhərsalma modelinin mahiyyətini anlamaq üçün təkcə Ağdama nəzər salmaq kifayətdir. İşğal dövründə misilsiz dağıntılara məruz qalan Ağdam şəhəri bu gün tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoyub. Burada əsas məsələ yalnız binaların inşası deyil, şəhərin yaşayış, sosial, nəqliyyat və ictimai həyatının bütöv bir sistem kimi yenidən formalaşdırılmasıdır. Ağdam şəhərinin baş planının təsdiqlənməsi ilə onun gələcək inkişafının şəhərsalma çərçivəsi müəyyənləşdirilib və bu istiqamətdə praktiki quruculuq işləri həyata keçirilir. Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin məlumatlarında Ağdam şəhərinin baş planı təsdiq edilmiş şəhərsalma sənədləri sırasındadır.

Füzuli şəhəri də bu böyük quruculuq prosesinin mühüm ünvanlarından biridir. Şəhərin 2040-cı ilədək inkişafını nəzərdə tutan baş plan Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 18 mart 2023-cü il tarixli 89 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilib. Füzuli şəhərinin yenidən qurulması ilə bağlı ilk mərhələlərdən etibarən şəhərin planlaşdırılmasına, müasir texnologiyaların tətbiqinə və yeni yaşayış mühitinin yaradılmasına xüsusi diqqət yetirilib. Bu, bərpa prosesinin təsadüfi tikintilər deyil, əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş şəhərsalma konsepsiyası əsasında aparıldığını göstərir.

Azərbaycanın Mədəniyyət paytaxtı Şuşanın timsalında isə məsələnin başqa bir mühüm tərəfi ön plana çıxır. Şuşa sadəcə yaşayış məntəqəsi deyil, Azərbaycanın tarixinin, mədəniyyətinin və memarlıq irsinin mühüm daşıyıcısıdır. Buna görə şəhərin bərpası zamanı yeni tikinti ilə tarixi-memarlıq mühitinin qorunması arasında həssas tarazlığın saxlanılması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Prezidentin “Şəhərsalma və Memarlıq İli” ilə bağlı Sərəncamında da Şuşanın əvvəlki memarlıq mühitinin və əsl tarixi simasının bərpa edilərək dirçəldilməsi xüsusi vurğulanır.

Şuşanın 2040-cı ilədək inkişafını nəzərdə tutan baş planın təs-

diqlənməsi də göstərir ki, şəhərin gələcəyi planlı şəkildə müəyyənləşdirilib. Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin təqdim etdiyi sənədlərdə şəhərin mədəniyyət müəssisələri, muzeylər, məscidlər, mühəndis infrastruktur və digər şəhərsalma elementləri nəzərdə tutulub. Burada əsas prinsip şəhərin tarixini gələcəyin şəhər mühiti ilə qarşı-qarşıya qoymaq deyil, onların vəhdətini yaratmaqdır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun digər şəhərlərində də eyni sistemli yanaşma müşahidə olunur. Zəngilan, Cəbrayıl, Qubadlı, Laçın və digər yaşayış məntəqələrində şəhərsalma sənədlərinin hazırlanması və təsdiqi yeni yaşayış məkanlarının gələcək inkişafının əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsinə imkan verir.

Laçının şəhərsalma konsepsiyası isə müasir urbanistik yanaşmaların daha aydın nümunələrindən biridir. Şəhərin 2040-cı ilədək inkişafını nəzərdə tutan baş planda piyada və velosiped yolları, yaşıl nəqliyyat, “15 dəqiqəlik şəhər” prinsipi, ictimai nəqliyyat və geniş yaşillıq ərazilərinin yaradılması nəzərdə tutulur. Plana əsasən, şəhər ərazisinin 36,77 faizinin yaşillıq zonaları ilə əhatə olunması planlaşdırılır.

Bu faktlar göstərir ki, Qarabağda qurulan şəhərlər yalnız yeni yaşayış binalarının qurulması kimi düşünülür. Burada müasir şəhər mühitinin əsas komponentləri - insanın piyada hərəkəti, ictimai nəqliyyata çıxışı, yaşillıqla təmas, sosial obyektlərin əlçatanlığı və enerji səmərəliliyi əvvəlcədən nəzərə alınır. Başqa sözlə, şəhərin memarlığı ilə onun gündəlik həyatının təşkili bir-birindən ayrılır.

Bu gün Qarabağ torpaqlarında dağılmış şəhər və kəndlərin bərpası, memarlıq abidələrinə yenidən həyat verilməsi görülmüş işlərin uğurlarından xəbər verir. Şəhərlər sürətlə böyüyür, lakin bu prosesin planlı və dayanıqlı olması gələcək nəsillərin rifahı üçün həyatı əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə həyata keçirilən şəhərsalma proqramları, müasir infrastruktur layihələri və işğaldan azad olunmuş ərazilərdə quruculuq işləri bu sahədə Azərbaycanı regionun qabaqcıl ölkələrindən birinə çevirib. 2026-cı il mayın 17-22-də Bakı yenidən dünyanın diqqətini özünə cəlb etdi. Ölkəmizin paytaxtında Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) ən nüfuzlu tədbirlərindən biri - Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun

13-cü Sessiyası (WUF13) keçirildi. Məzmununa və əhatə dairəsinə görə bu Forum BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransından (COP29) sonra ikinci ən böyük və strateji əhəmiyyətli global platforma hesab olunur.

Prezidentin 2026-cı il “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan etməsi respublikamızın memarları qarşısında da yeni vəzifələr qoyur. İnənirəm ki, onlar Azərbaycanın bütün bölgələri olmaqla yanaşı, xüsusilə Qarabağda mədəni irsin tədqiqi, qorunması və bərpası ilə bağlı aparılan işləri uğurla davam etdirərək bu sahəyə öz layiqli töhfələrini verəcəklər.

Quruculuq prosesinin mühüm xüsusiyyətlərindən biri də “ağıllı şəhər” və “ağıllı kənd” yanaşmalarının tətbiqidir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında rəqəmsal texnologiyaların, müasir mühəndis həllərinin və enerji səmərəliliyinin yaşayış məkanlarına inteqrasiyası gələcəyin şəhər modelinə keçidi sürətləndirir. Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi 2026-cı ildə Bakıda keçirilən BMT-nin Məskunlaşma Proqramının Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü sessiyası çərçivəsində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən yenidənqurma layihələri, “ağıllı” şəhər və “ağıllı” kənd həlləri, müasir infrastruktur yanaşmaları, “yaşıl” enerji təşəbbüsləri və tarixi-mədəni irsin qorunması Azərbaycanın müasir şəhərsalma baxışının əsas istiqamətlərindən biridir.

Bu yanaşmanın başqa bir mühüm tərəfi ekoloji dayanıqlılıqdır. Prezidentin “Şəhərsalma və Memarlıq İli” haqqında Sərəncamında işğaldan azad edilmiş ərazilərin “yaşıl enerji” zonası elan edildiyi qeyd olunur. Bu, şəhərsalmanın yalnız tikinti və infrastrukturla məhdudlaşmadığını, ətraf mühitin qorunmasının da yeni şəhər modelinin əsas tərkib hissələrindən biri olduğunu göstərir.

Əslində, müasir şəhərsalmanın uğuru yalnız binaların estetik görünüşü ilə ölçülür. Şəhərin insan üçün nə dərəcədə rahat olması, təbiətlə necə münasibət qurması, nəqliyyat sisteminin necə təşkil edilməsi, sosial xidmətlərin əlçatanlığı və gələcəkdə inkişaf imkanlarının qorunması onun keyfiyyətini müəyyən edən əsas meyarlardır. Qarabağda hazırlanan baş planlarda məhz bu kompleks yanaşmanın izlərini görmək mümkündür.

Bununla yanaşı, Qarabağda aparılan bərpa-quruculuq işlərində milli memarlıq irsinin qorunması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan şəhərsalma tarixinin zəngin ənənələri yeni tikililərdə yalnız dekorativ elementlərin istifadəsi ilə deyil, məkanın təşkili, şəhərin landşaftla əlaqəsi, ictimai məkanların quruluşu və tarixi mühitə münasibəti vasitəsilə də yaşadıla bilər. Bu baxımdan Şuşa xüsusi nümunə olmaqla yanaşı, digər şəhərlərin də özünəməxsus tarixi və coğrafi xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması mühüm prinsipdir.

Qarabağda bərpa-quruculuq prosesinin mahiyyətini yalnız yeni yolların, binaların və infrastrukturların sayında axtarmaq düz-

gün olmaz. Bu prosesin əsas nəticəsi insanların doğma torpaqlarına qayıtması və orada davamlı həyat qurmasıdır. Çünki şəhər yalnız binalardan ibarət deyil. Şəhər onu şəhər edən insanlarla, onların gündəlik həyatı, sosial münasibətləri, mədəni fəalliyəti və gələcəyə dair planları ilə formalaşır.

Böyük Qayıdışın şəhərsalma baxımından əhəmiyyəti də məhz burada üzə çıxır. Doğma yurd yerlərinə qayıdan insanların yaşayışla yanaşı, təhsil, səhiyyə, məşğulluq, nəqliyyat, sosial və mədəni xidmətlərə çıxışının təmin edilməsi zəruri haldır. Buna görə Qarabağda aparılan quruculuq işlərinin hər bir mərhələsi yalnız fiziki məkanın deyil, sosial həyatın da bərpasına xidmət edir.

Bu gün Zəngilan, Füzuli, Ağdam, Şuşa, Laçın, Cəbrayıl və digər ərazilərdə müşahidə olunan dəyişikliklər bir şəhərin və ya bir rayonun bərpası ilə məhdudlaşmır. Qarşıda bütöv bir regionun yenidən məskunlaşdırılması və inkişaf etdirilməsi vəzifəsi dayanır. Bu prosesin miqyası onu Azərbaycanın müasir tarixinin ən böyük quruculuq layihələrindən birinə çevirir.

Bu baxımdan Qarabağda aparılan quruculuq işləri “Şəhərsalma və Memarlıq İli”nin məzmununa real və canlı nümunə gətirir. Burada Azərbaycanın tarixi memarlıq ənənələri müasir texnologiyalarla, milli şəhərsalma təcrübəsi yeni urbanistik yanaşmalarla, keçmişin yaddaşı gələcəyin planları ilə bir araya gəlir.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə müasir ordu quruculuğu prosesinin davam etdirilməsi də Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə qurulan şəhərlərə Böyük Qayıdışın təhlükəsiz həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verir.

Qarabağın yenidən qurulması həm də şəhər anlayışına yeni məzmun və yeni mənə gətirir. Dağıdılmış ərazilərin bərpası bir tərəfdən tarixi ədalətin nəticəsi, digər tərəfdən gələcəyə hesablanmış dövlət siyasətinin göstəricisidir. Burada salınan küçələr və meydanlar, tikilən məktəblər və sosial obyektlər, yaradılan parklar və ictimai məkanlar yalnız bugünün ehtiyaclarını deyil, gələcək nəsillərin yaşayacağı şəhər mühitini formalaşdırır.

Bəlkə də bu quruculuq prosesinin ən mühüm xüsusiyyəti elə budur: Qarabağda təkcə şəhərlər bərpa edilmir, şəhər həyatı yenidən yaradılır. İşğalçının dağıtdığı məkanlarda gələcəyin şəhərləri qurulur. Bu şəhərlərin memarlığı isə yalnız daşın, betonun və şüşənin dili ilə deyil, qayıdışın, yaddaşı, milli irsin və gələcəyə inamın dili ilə yazılır.

Azərbaycanın 2026-cı ildə “Şəhərsalma və Memarlıq İli” çərçivəsində qarşısında dayanan ən böyük nümunələrdən biri də məhz budur. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə qurulan yeni şəhərlər Azərbaycanın müasir şəhərsalma düşüncəsinin praktik ifadəsinə çevrilir. Bu proses tamamlandıqca təkcə yeni yaşayış məntəqələri deyil, Azərbaycanın XXI əsr şəhərsalma tarixinin yeni səhifələri də yaranacaq.

Lalə HÜSEYNOVA
“Azərbaycan Ordusu”

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Tikdim ki, izim qala...

Şeki Xan Sarayı - daşlara həkk olunmuş əzəmət

Saray Şeki xanlığının banisi Hacı Çələbi xanın şair olduğu üçün "Müştaq" təxəllüsü ilə tanınan nəvəsi Məhəmmədhusəyn xan (bəzi mənbələrə görə Məhəmmədhusən xan) inşa etdirmişdir. Sarayın memarı isə Şirazdan gəlmiş Hacı Zeynalabdin olub. Şeki İpək Yolumun üzərində yerləşdiyindən sarayda yer alan rəsmlərin üzərində həm şərq, həm qərb, eyni zamanda, Avropa ölkələrinin incəsənət təsvirləri görə bilərik.

Bina memarlıq baxımından bənzərsizdir: ikimərtəbəli sarayda altı otaq, dörd dəhliz və iki güzgülü eyvan var. Sarayda yalnız bir otaq xanımlar üçün ayrılıb və xan orada xanım qonaqlarını qarşılayıb. Bu otaq həm də rənginə görə digərlərindən seçilir. Belə ki, burada qırmızı rəng üstünlük təşkil edir. Xanımın otağı ornamentlərin zərifliyi, zövqü oxşamasıyla seçilir.

Tikintidə bir demir mismardan belə istifadə olunmayıb – bütün taxta hissələr xüsusi calaqlama üsulu ilə bir-birinə bənd edilib. Sement əvəzi yanmış torpaq, yumurtanın ağı və çay daşlarından istifadə olunub. Binada 200-dən artıq gül-çiçək, 2000-dən artıq insan rəsmi təsvir edilib ki, bunların heç biri bir-birinə bənzəmir, hər bir rəsmi öz mənası var. Bu rəsmlər rəssamın dünya görüşü və təxəyyülünün rənglər vasitəsilə təsviridir. Şeki Xan Sarayında yer alan divar və tavan rəsmləri

ri hər kəsə həyat dərsi verəcək dəyərdədir. Bu rəsmlərdə şərq-islam fəlsəfəsi öz əksini tapıb. Divarlarda tovuzquşu rəsmlərinə yer ayrılıb. Bildiyimiz kimi, bu quşlar gözəlliyin və bolluğun rəmzidir. Ancaq onun səsi pis, ayaqları eybəcərdir. Bu da o deməkdir ki, dünyada mükəmməl olan heç nə yoxdur. Tovuzquşuna bizim təbiətdə rast gəlinmədiyindən o vaxtlar ölkə xaricinə, səfərə gedənlər başqa ölkələrdən sifarişlə gətiriblər. Varlılar da onu öz həyətlərində həm gözəllik, həm də zənginlik simvolu kimi saxlayıblar.

Xanın iş otağında əjdahaların ağzında alov yerinə gül-çiçək təsvir olunub. Mifik obraz olan əjdaha hakimiyyəti və gücü təmsil edir. Saraydakı divarlarda təsvir olunan ağzı çiçəkli əjdahalar onu göstərir ki, hökmdar güclü, qüdrətli olduğu qədər də rəhmli və mərhəmətlidir. Sarayın ikinci mərtəbəsindəki xanın otağı bütün-lüklə döyüş səhnələriylə bəzədilib. Məşhur Şeki xanı Hacı Çələbi nəslindən olan və bu sarayda yaşayan Şeki xanlarının faciəvi həyatı sanki bu otaqların divarlarında öz əksini tapıb.

Sarayın pəncərələrini bəzəyən məşhur "şəbəkə" sənəti xüsusi diqqətə layiqdir. Burada yapışqan və mismar işlədilmədən taxta çərçivəyə düzülmüş rəngli şü-

sə parçalarından – təxminən 5000 hissədən - mürekkəb naxışlar yaradılıb. Divarların həm daxili, həm də xarici səthləri ov səhnələri, xanların portretləri və həndəsi naxışlarla örtülüb. Bu divar rəsmləri XVIII əsrdə yaradılsa da, sonrakı əsrlərdə dəfələrlə bərpa olunub. Kitabələrdən məlum olur ki, divar təsvirləri üzərində şuşalı usta Qəmbər, şamaxılı ustalar Əliqulu və Qurbanəli, rəssam-nəqqaş Mirzə Cəfər kimi sənətkarlar işləyib.

Sarayla bağlı xalq arasında geniş yayılmış bir rəvayət var: guya xan sarayı tikdirdikdən sonra memardan soruşub ki, bundan da gözəlini tikə bilərmə, memar isə "daha çox pul versələr, bəli" deyər cavab verincə, xan qəzəblənib, onu edam etdirib. Buna görə saray bəzən "memarını edam etdirən saray" da adlandırılır. Tarixi mənbələr isə bunun rəvayət olduğunu, real hadisənin fərqli cərəyan etdiyini göstərir. Bəzi qeydlərə görə xan memarı öldürməyib, əllərini kəsdirib. Sarayı tikdirən Məhəmmədhusəyn xanın taleyi isə həqiqətdən faciəli olub. 1780-ci ilin avqustunda əmisi Hacı Abdülqadirin başçılıq etdiyi silahlı dəstə gecə basqını ilə qalaya girir, xan ağır yaralanaraq əsir düşüb və bir həftə saxlanıldıqdan sonra

həlak olub.

Çar Rusiyasının işğalından sonra sarayın taleyi də dəyişib: bina əvvəlcə "Divanxana" adlanırdısa, sonradan şəhər məhkəməsi ("Qorodskoy sud") kimi istifadə olunub. 1853-cü ildə tərtib edilmiş kompleks planından məlum olur ki, qala divarları daxilində xan ailəsi üçün qış və yay saraylarından başqa, xəzinə binası, kazarmalar və həbsxana da yerləşirmiş. 1828-ci ildə isə kompleksdəki pravoslav kilsəsi xan məscidinə çevrilib. XX əsrdə saray ağır bərpa işlərindən keçib. 1950-ci illərdə memar Niyazi Rzaevyin rəhbərliyi ilə aparılan geniş tədqiqat və bərpa nəticəsində abidə ilkin görkəminə mümkün qədər yaxınlaşdırılıb. 1968-ci ildə Şekin bu tarixi hissəsi Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu elan edilib.

Bu gün Şeki Xan Sarayı yüz illik çinar ağaclarının kölgəsində ölkəmizin ən çox ziyarət olunan tarixi-memarlıq abidələrindən biridir. Görkəmli türk şairi Nazim Hikmətin sarayı gördükdən sonra heyranlıqla dediyi kimi, Azərbaycanın başqa qədim abidəsi olmasaydı belə, təkcə bu saray onun zəngin mədəni irsini dünyaya tanımaq üçün kifayət edərdi. Şeki Xan Sarayı yalnız daş və tarixdən deyil, həm də ustad əllərin məharətindən, milli qürurdan və qala kimi qorunan tarixi yaddaşdan tikilib.

Hazırladı:
Hüsnüyyə NƏSİROVA
"Azərbaycan Ordusu"

İdman

Azərbaycanın veteran cüdoçusu dünya çempionu olub

Bosniya və Herseqovinanın paytaxtı Sarayevoda cüdo üzrə veteranlar arasında dünya çempionatı start götürüb.

İlk yarış günündə Azərbaycan komandası M1 yaş kateqoriyasında 1 qızıl və 3 bürünc medal qazanıb.

100 kiloqram çəki dərəcəsinə mübarizə aparan Məmmədali Mehdiyev bütün rəqiblərinə qalib gələrək dünya çempionu olub.

Əbülfət İsmayilov (60 kiloqram), Mahir Abbasov (81 kiloqram) və Coşqun Abdullayev (90 kiloqram) isə bürünc medala layiq görüldülər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan dünya çempionatında 30 cüdoçu ilə təmsil olunur.

Azərbaycanın yeniyetmə akrobatları Dünya yarışında 2 medal qazanıblar

İtaliyanın Pezaro şəhərində yeniyetmələr arasında akrobatika gimnastikası üzrə Dünya yarışı keçirilib.

Yarışda ölkəmizi kişi qrupu - Yusif Hüseynzadə, Rəsul Əmiraslanov, Timur Xamidulin və Sərxan Ağayev, qadın cütü - Hökümə Əliyeva və Fidan Rəşidova, eləcə də Aylin Məmmədova, Ayan Hacı və Firuzə Qasımzadədən ibarət qadın qrupu təmsil edib.

Təsnifat mərhələsində uğurla çıxış edən kişi və qadın qruplarımız finala vəsiqə qazanıblar.

Həllədiçi mərhələdə Aylin Məmmədova, Ayan Hacı və Firuzə Qasımzadədən ibarət qadın qrupu 27.650 xal toplayaraq yarışın gümüş medalına sahib olub.

Yusif Hüseynzadə, Rəsul Əmiraslanov, Timur Xamidulin və Sərxan Ağayevdən ibarət kişi qrupu isə 27.200 xal nəticə ilə bürünc mükafat əldə edib.

Qeyd edək ki, bu, Azərbaycanın yeniyetmə kişi gimnastlarının belə mötəbər yarışda ilk iştirakı və ilk medalı olub.

Azərbaycan boksçuları Qazaxıstanda 3 medal qazanıblar

Qazaxıstanın Aktau şəhərində keçirilən boks üzrə beynəlxalq turnir başa çatıb.

Yarışda məşqçi Elbrus Rzayevin rəhbərliyi altında çıxış edən Azərbaycanın U-23 millisi 3 medal qazanıb.

Komandanın heyətində Bilalhəbəşi Nəzərov (50 kiloqram) gümüş, Zidan Hünbətova (55 kiloqram) Əli Abdullayev (65 kiloqram) bürünc mükafata yiyələniblər.

AZƏRTAC-in materialları əsasında

Xəbərlər: hadisələr, faktlar

Hörmüz boğazında gəmi vurulub

Böyük Britaniyanın Dəniz Ticarət Əməliyyatları İdarəsi Hörmüz boğazında yeni insident barədə məlumat yayıb.

Bildirildiyinə görə, Hörmüz boğazını keçərək tanker naməlum mermi ilə vurulub. Buna baxmayaraq, gəmi yoluna davam edib.

Hadisə zamanı heyət üzvlərindən ikisinin yaralandığı bildirilir. Gəminin hansı ölkəyə aid olduğu açıqlanmayıb.

Admiral Dracone: NATO-nun şərq cinahında mümkün münaqişəyə hazırıq

NATO Hərbi Komitəsinin sədri admiral Cüzeppe Kavo Dracone bildirib ki, alyans şərq cinahında potensial münaqişəyə hazırdır.

Admiral bu barədə Kopenhagendə keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib.

"Şərq cinahı üçün 4000 səhifəlik planımız var. İttifaq hazırdır, struktur hazırdır, ordu, sistem, silahlar hazırdır", - deyər o qeyd edib.

O, həmçinin bunların çəkirdirici tədbirlər olduğunu bildirib.

Xatırladaq ki, admiral Cüzeppe Kavo Draconeni NATO Hərbi Komitəsinin sədri vəzifəsində alman general Karsten Breuer əvəzləyəcək. O komitəyə gələn ilin yanvarından rəhbərlik edəcək.

Şimali Koreya ən son silahlarını uğurla sınaqdan keçirib

Koreya Xalq Demokratik Respublikasının (KXDR) Baş Raket İdarəsi ən son silahlarını uğurla sınaqlarını keçirib.

Bu barədə Koreya Mərkəzi Xəbər Agentliyi məlumat yayıb.

Məlumatla görə, sınaqlar sentyabrın 20-də ölkə lideri Kim

Çen lın iştirakı ilə baş tutub. O, sınaqları ölkənin müdafiə sənayesinin texniki imkanlarının və silahlı qüvvələrin potensialının inkişafının göstəricisi adlandırıb.

Agentlik yeni silah sisteminin növü və texniki xüsusiyyətləri barədə məlumat verməyib. Bildirilib ki, sınaqlar qonşu ölkələrin təhlükəsizliyinə mənfi təsir göstərməyib.

AZƏRTAC-in materialları əsasında

Baş gizir Hacıyev Bəhruz Qurban oğluna verilmiş GM № 001224 nömrəli şəxsi vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu əsgər Məlikzadə İsmayıl Abdul oğluna verilmiş SX № 095796 nömrəli hərbi biletdir itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Abbasov Rüstəm Qurbət oğluna verilmiş MV № 120893 nömrəli, Mustafayev Vaqif Ziyəddin oğluna verilmiş MV № 030289 nömrəli müharibə veteranı vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Redaktor

mayor
Ceyhun CƏFƏRLİ

Telefon

Müdafiə Nazirliyinin
Hərbi Nəşriyyatı üzrə
növbətçisi:
(012) 404-76-22

Ünvanımız

Bakı şəhəri, Yasamal
rayonu, Şəfaət Mehdiyev
küçəsi 144,
"Qızıl Şərq" hərbi şəhərciyi

Qəzetin hesabı

2 saylı xəzinədarlıq
Kod: 200189
VÖEN: 1500444791

"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində səhifələndirərək həftədə iki dəfə (III və VI günlər) Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Nəşriyyatının mətbəəsində hazır diapozitivlərdən çap olunur. Təqdim edilən əlyazmalara rəy verilmir, müəllifə qaytarılmır. Qəzeti Müdafiə Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsindən (www.mod.gov.az) oxuya bilərsiniz.

Növbətçi

Emil MURADLI

Lisensiya № 361
Sifariş № 783
Nüsxə 3653